

TISKOVÁ ZPRÁVA

ÚSTR vydává knihu Milana Bárty o komunistickém politikovi Josefu Pavlovi

Ústav pro studium totalitních režimů ve spolupráci s Univerzitou Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem vydal na konci dubna knihu JOSEF PAVEL, ŽIVOT A DOBA.

Autorem knihy je historik PhDr. Milan Bárta, Ph.D., podle kterého Pavel patří k významným postavám našich dějin 20. století. Jak dodává, jeho životní příběh je příběhem jedné generace okouzlené komunismem, která na jedné straně prožila rozhodující okamžiky století, na straně druhé se dočkala krutého probuzení.

„Josef Pavel, podle mě, je výrazná osobnost 20. století a na jeho osudu lze velice dobře ukázat vývoj naší republiky. Je jedním z tzv. osmašedesátníků, lidí, kteří naše dějiny ovlivňovali v dobrém i zlém. Byl od mládí zapáleným komunistou, aktivně se podílel na přebírání moci i na represích po únoru 1948. Na počátku 50. let byl zatčen, prošel si názorovým vývojem, postupně ztratil iluze o komunismu sovětského typu, v době Pražského jara v roce 1968 se nakonec stal přesvědčeným demokratem. Chtěl jsem v té knize zachytit vývoj jeho osobnosti.“

Knihy Josef Pavel, život a doba je rozdělena do deseti přehledných a jasně definovaných kapitol. První se zabývá jeho dětstvím a dospíváním až do počátku politické kariéry. Ve druhé kapitole je vylíčeno Pavlovo působení v řadách interbrigadistů. Následuje popis Pavlova pobytu ve francouzských internačních táborech a jeho života ve Velké Británii. Ve čtvrté kapitole jsme svědky Pavlova vzestupu v rámci stranického aparátu, v páté jeho role v čele Lidových milicí v únoru 1948.

Šestá kapitola se věnuje jeho nástupu na ministerstvo vnitra, kam byl poslán, aby ho přebudoval podle představ komunistického vedení. V sedmé kapitole se podíváme do zákulisí politických procesů, jejichž obětí se Pavel rovněž stal. Osmá kapitola ukazuje opatrné počátky rehabilitace, v navazující deváté kapitole je popsáno období Pražského jara 1968 a role Josefa Pavla v něm. Poslední kapitola je věnovaná Pavlovým osudům po jeho definitivním odchodu z veřejného života.

Pane Bárto, narazil jste při psaní své knihy na něco, co jste sám nečekal?

„Asi nejvíce mě překvapilo, že i přes jeho nesporně kladné vlastnosti – Josef Pavel byl pravdomluvný, rázný a zastával pevné názory – a tím, jakým turbulentním politickým vývojem si prošel, že ani on neprohlédl tu deziluzi z komunistického režimu, neviděl lži a krutosti, které režim spáchal. Pro něj vlastně celý život zůstal rok 1948 vyvrcholením našich dějin.“

Existují ještě některé informace, tajemství a témata, která mohou celý pohled na jeho osobu kupříkladu i posunout jinam?

„Určitě těch nejasných věcí zůstává spousta. Je to především záležitost jeho sepsaných vzpomínek. Státní bezpečnost ještě za jeho života na něj nasadila agenta a po Pavlově smrti kvůli tomu provedla u nich doma několik tajných prohlídek. Při nich si část rukopisů ofotila a část odnesla v originálu. Tyto neúplné materiály jsou dnes uloženy v Archivu bezpečnostních složek. Podle všeho existuje ještě další část rukopisu, kterou ukryla rodina. Bohužel, Pavlova manželka ani syn již nežijí, pouze snacha, která o tom dlouhodobě odmítá mluvit.“

Jaký by, podle vás, asi byl Josef Pavel po roce 1989?

„Během svého života několikrát vystoupal do nejvyšších pater československého politického života a potom velmi strmě spadl. Poslední iluze o politice ztratil v roce 1968. Myslím, že by se nejspíš držel stranou a jako spokojený důchodce by zpovzdálí sledoval vývoj situace. A nejsem si ani jistý, jestli by, kdyby ještě žil, podepsal Chartu 77. To rozčarování bylo u něj veliké.“

Vydavatel: Ústav pro studium totalitních režimů

Vazba: pevná, vázaná

Datum vydání: 28. 4. 2022

Jazyk: český

Počet stran: 369

ISBN: 978-80-7561-002-7